

Roku 1903 byla majitelkou Elizabeth Zucke-rová a pak tam bydleli nebo byli majiteli Cartelleri, Strohmeyr. Od roku 1903 do roku 1942 není žádná zpráva o majitelích. V roce 1942 byli majitelé manželé Ermoldovi, každý jednou polovinou. 3.12.1949 byl dům konfiskován československým státem a přešel pod ministerstvo národní obrany. Od té doby celý dům chátrá a všechno pékné a užitečné se rozebralo. Snahou národního výboru bylo pronajmout místnosti několika organizacím. Ty zde udělali několik stavebních úprav a vysekala se elektrika do malby klenutých místností, dům se však stále nacházel v špatném stavu.

Nyní dům "New York" pomalu ožívá, pomalu se opravují místnosti v 1. patře a doufám, že se mu opět vrátí zašlá sláva.

Podklady historie domu, jsou čerpány se stavební historie domu a materiálu o domu a městu od H.W.Dietla. - Josef Klán

Josef Královec a Eva Budská

Sledování obsahu tritia ve srážkových vodách v Závišíně

Úvodem snad neuškodí malé zopakování školních vědomostí: měřítkem radioaktivity srážek je tritium (T), radioaktivní izotop vodíku ^3H , který spontánně vzniká v atmosféře např. při elektrických výbojích. Měří se v becquerelech (Bq) a přirozenými procesy se ho každoročně vytvoří odhadem 2,6 EBq ($E = \text{exa} = 1 \times 10^{18}$). V atmosférických srážkách se jeho přítomnost vyjadřuje jako objemová aktivita v Bq l^{-1} , což je množství tritia ve vztahu k objemu.

Množství tritia v atmosféře mnohonásobně vzrostlo v šedesátých letech minulého století, a to v důsledku pokusných testů jaderných zbraní, kdy se ho uvolnilo kolem 120 EBq. V roce 1963 se proto ve srážkách a v povrchových vodách na severní polokouli jeho objemová aktivita pohybovala kolem 100 Bq l^{-1} . Do ovzduší a tím i do povrchových vod

se tritium dostává také z jaderných zařízení - odhaduje se, že na celém světě se v roce 2000 tímto způsobem uvolnilo 3 EBq, což je srovnatelné s množstvím tritia, které vzniká přirozenými procesy.

V naší republice se problematika tritia stala aktuální v souvislosti s provozem jaderných elektráren Dukovany a nově též Temelín. Probíhajícím sledováním kvality srážek se má zjistit, jak se mění množství tritia v atmosféře, protože případný nárůst objemové aktivity může upozornit na havarijní stavy těchto zařízení nejen u nás, ale i v zahraničí.

Kvalitou atmosférických srážek a jejich chemickým složením se u nás kromě Českého hydrometeorologického ústavu zabývá Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, a to od roku 1968, kdy byla v jeho areálu v Praze Podbabě zřízena první stanice pro sběr srážkových vod. Počet stanic se postupem času měnil, a to v závislosti na řešených úkolech, např. nutnosti sledovat jakost srážek v místech se silně znečištěným ovzduším. V minulosti se tak podařilo získat reprezentativní podklady pro hodnocení vývoje celkové atmosférické depozice a jejího plošného rozložení na našem území. Dnes sleduje VÚV pět stanic, na nichž se měří celková atmosférická depozice. V měsíčních slévaných vzorcích srážek se atomovou absorpční spektrometrií stanovují základní hydrochemické ukazatele a těžké kovy. Na dvou z těchto stanic (Lužnice nad Lužnicí a Přimda) se od roku 1994 navíc hodnotí také objemová aktivita tritia. Díky dlouhodobé spolupráci mezi Oddělením radioekologie VÚV T.G.M. a Lukařskopastvinářskou stanicí Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) v Závišíně (v letech 1992 - 1999 byla závišínská stanice dokonce součástí sítě VÚV) se měří tritium také v bezprostřední blízkosti Mariánských Lázní.

Sběrné místo je umístěno v intravilánu obce Závišín, na prostorné zahradě rodinného domku v nadmořské výšce 750 m. Stanoviště je charakterizováno průměrnou roční teplotou 6,4 °C (za vegetace 12,4 °C) a ročním úhrnem srážek přesahujícím 700 mm (z toho za vegetace 400 mm). Jednotlivé roky se však značně liší, zejména pokud jde o množství a rozdělení srážek (tabulka I).

tabulka I. PRŮBĚH TEPLŮT A SRÁŽEK V ZÁVIŠÍNĚ

dlouhodobý průměr	rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
teplota °C											
-3,1	I	-0,7	-2,6	-4,6	-2,9	-0,3	-0,8	-2,7	-2,3	-1,6	-2,8
-2,1	II	-2,6	2,2	-3,0	1,6	2,2	-3,2	0,8	0,3	2,2	-4,1
1,6	III	4,4	1,5	-0,4	3,9	2,0	3,0	2,1	2,5	3,4	3,9
5,9	IV	6,5	7,2	8,2	4,8	7,9	6,8	8,3	5,2	5,4	6,3
11,4	V	11,0	12,5	11,5	13,0	12,6	11,4	12,8	13,1	13,3	13,6
14,4	VI	14,9	13,4	16,1	15,1	15,6	12,8	15,8	12,4	15,7	18,2
16,0	VII	20,7	19,8	14,6	16,3	14,6	16,6	13,3	16,6	16,4	17,1
15,1	VIII	17,8	17,2	16,4	19,2	15,4	14,9	16,6	17,1	17,5	20,2
11,8	IX	12,4	11,5	9,0	14,6	10,9	14,8	11,6	9,2	10,8	12,3
6,6	X	6,1	10,3	7,9	6,1	6,4	6,0	8,6	11,1	5,8	3,8
1,4	XI	4,7	-0,2	2,2	1,9	-1,2	0,7	3,8	1,1	2,9	3,4
-2,0	XII	0,9	-4,0	-4,3	-0,4	-2,1	-1,3	-0,2	-3,4	-2,7	-1,2
6,4	průměr za rok	8,0	7,4	6,1	7,8	7,0	6,8	7,6	6,9	7,4	7,6
12,4	průměr za vegetaci	13,9	13,6	12,6	13,8	12,8	12,9	13,1	12,3	13,2	14,6
srážky mm											
53	I	84	105	10	25	51	68	53	56	38	79
46	II	28	63	34	76	17	99	75	68	114	17
44	III	108	72	32	92	57	43	167	119	78	10
54	IV	60	73	28	72	20	36	26	73	39	33
63	V	75	37	69	27	23	57	79	45	90	49
73	VI	36	98	85	49	100	68	55	80	89	35
82	VII	94	100	91	66	154	62	115	87	67	104
78	VIII	87	134	91	53	56	63	66	52	241	106
54	IX	44	143	58	15	144	66	65	149	103	36
51	X	36	20	85	60	166	62	68	44	107	69
51	XI	57	81	40	22	82	37	44	87	109	29
53	XII	88	47	34	51	49	78	29	87	64	58
702	průměr za rok	797	973	657	608	910	739	842	947	1139	625
404	průměr za vegetaci	396	585	422	282	488	352	406	486	629	363

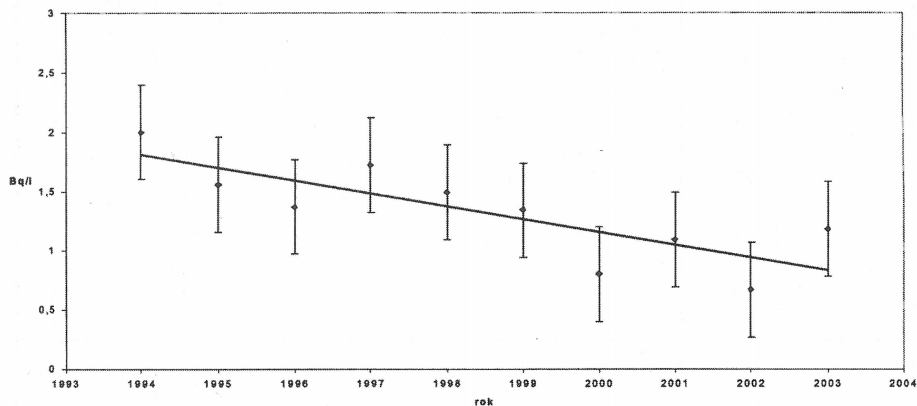
Podrobné výsledky sledování průměrných měsíčních objemových aktivit tritia jsou archivovány v Referenční laboratoři VÚV T.G.M. Minimální, maximální a roční průměrné hodnoty ze Závěšín pro období 1994 – 2003 jsou uvedeny v tabulce II. Zjištěná maxima nepřekročila hodnotu 3,3 Bq l⁻¹ a přibližně 10 % naměřených hodnot leží dokonce pod hranicí nejmenší významné aktivity, což je 0,8 Bq l⁻¹. Podobně jako na ostatních dvou sledovaných stanicích byl i v

Tabulka II

Min., max a roční průměrné objemové aktivity tritia ve srážkových vodách Závěšín, 1994-2003

rok	min.	max.	roční průměr
	Bq l ⁻¹		
1994	0,80	3,20	2,00
1995	0,82	3,09	1,56
1996	0,73	2,47	1,37
1997	0,68	3,30	1,72
1998	< 0,64	2,09	1,49
1999	0,72	2,76	1,34
2000	< 0,62	1,38	0,80
2001			1,09*
2002			0,67*
2003	< 0,59	2,23	1,18

*slévaný vzorek

Obr. 1

ROČNÍ PRŮMĚRNÉ OBJEMOVÉ AKTIVITY TRITIA VE SRÁŽKOVÝCH VODÁCH Závěšín, 1994 – 2003

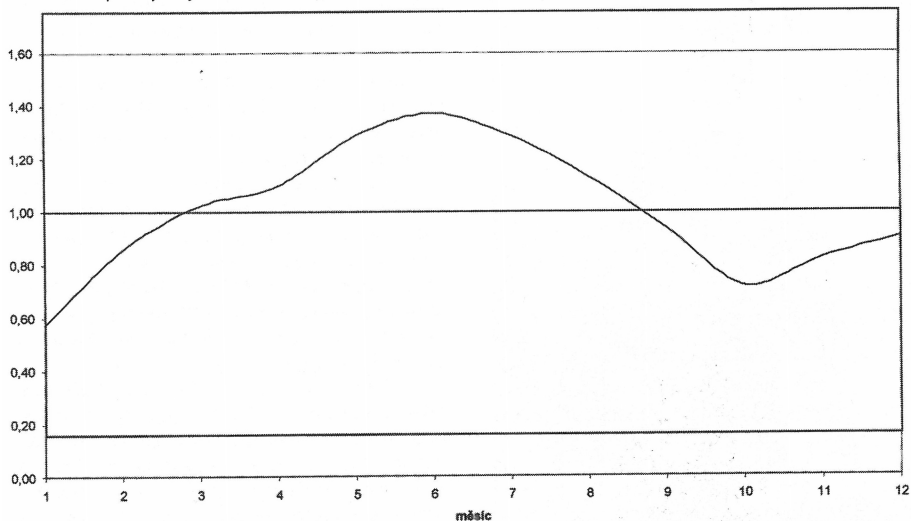
Závěšíně (obr. 1) shledán zřetelný pokles ročních průměrných objemových aktivit tritia, který odpovídá celkovému trendu, k němuž dochází v hydrosféře po ukončení testů jaderných zbraní v minulém století.

V průběhu roku objemová aktivita tritia kolísá a vykazuje zřejmou sezónní periodicitu s nejvyššími hodnotami na konci jarního a v letním období. Na obrázku 2 je vidět, jak se během roku měnila objemová aktivita tritia v Závěšíně: jedná se o relativní hodnoty v průměru sledovaných let. Odchytky od průměru lze vysvětlit zejména průnikem stratosférického vzduchu. Uvedené výsledky jsou v souladu s údaji, naměřenými na jiných lokalitách v České republice i v zahraničí.

Z ročního průběhu měsíčních průměrných objemových aktivit tritia je patrné kolísání objemových aktivit se sezónní periodicitou. Maxima těchto řad se nacházejí na konci jarního a v letním období. Podíly měsíčních a ročních průměrných hodnot uvádí obrázek 2. Výkyvy v obsahu tritia ve srážkách jsou způsobeny zejména změnami průniku stratosférického vzduchu [4]. Pozorované oscilace jsou v souladu s údaji měřenými na jiných lokalitách v České republice i v zahraničí [5].

Z ročního průběhu měsíčních průměrných objemových aktivit tritia je patrné kolísání objemových aktivit se sezónní periodicitou.

osa Y: podíly objemové aktivity tritia – relativní jednotky

Obr. 2

Podíly měsíčních objemových aktivit tritia a ročních průměrů
Závišín 1994 - 2003

Maxima těchto řad se nacházejí na konci jarního a v letním období. Podíly měsíčních a ročních průměrných hodnot uvádí obrázek 2. Výkyvy v obsahu tritia ve srážkách jsou způsobeny zejména změnami průniku stratosférického vzduchu [4]. Pozorované oscilace jsou v souladu s údaji měření na jiných lokalitách v České republice i v zahraničí [5].

V atmosférických spadech ze západních Čech, které jsou reprezentovány výsledky rozborů srážek ze Závišína, nebyl v uplynulých deseti letech zaznamenán zvýšený obsah tritia, což svědčí m.j. o tom, že provoz jaderné elektrárny Temelín se neprojevil zhoršením kvality ovzduší. Potěšitelný je také dosavadní trend zřejmého poklesu objemové aktivity tritia ve srážkových vodách. V systematickém sledování se bude pokračovat i nadále, aby bylo možné v budoucnu postihnout případné změny v kvalitě prostředí.

Josef Brtek

Památky na 1. světovou válku v Jindřichovicích

Ač nás od vypuknutí 1. světové války dělí již 90. let, v mnoha českých obcích je dosud přítomna pomníčky svých obětí. Pozoruhodnou lokalitou, kde se těchto připomínek tzv. Velké války dochovalo hned několik, jsou Jindřichovice u Kraslic. Toto někdejší městečko se zámekem a kostelem bývalo centrem panství, později velkostatků. Ten patřil sokolovské větvi Nosticů, příbuzensky spjaté s rakouským následníkem trůnu Franzem Ferdinandem d'Este, zastřeleným 28. 6. 1914 v bosenském Sarajevu.

Starší bratr následníkovy švagry Leopolda A. M. Nostice, hrabě Ervin Felix Maria Nostic-Rieneck (1863-1931), majitel velkostatků Sokolov, Jindřichovice, Pakoměřice atd., dědičný člen panské sněmovny říšské rady (horní komory předlitavského parlamentu), záhy po sarajevském atentátu osvědčil svou loajalitu habsburskému rodu i říši, když jako předseda rakouského Červeného kříže poskytl pro jeho činnost prostory Nosticovského paláce na pražské Kampě